

PROTOKÓŁ Z OBRAD ZJAZDU
KONFERENCJI DYREKTORÓW BIBLIOTEK AKADEMICKICH
SZKÓŁ POLSKICH

w dniach 18–19 września 2014 r.

w Bibliotece Głównej Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego
w Szczecinie

PROGRAM ZJAZDU

18.09. (czwartek)

1. Powitanie uczestników
2. Otwarcie obrad przez JM Rektora ZUT, prof. dr. hab. inż. Włodzimierza Kiernożyckiego
3. Powołanie protokolanta
4. Sprawozdanie Rady Wykonawczej za kadencję 2013/2014, dyskusja, zatwierdzenie sprawozdania
5. Wystąpienia gości:
 - Joanna Pasztaleniec-Jarzyńska, wiceprzewodnicząca SBP
 - Katarzyna Ślaska, zastępca dyrektora ds. cyfrowych Biblioteki Narodowej – prezentacja projektu ACADEMICA
6. Wspólny system komputerowy – wyniki pracy Zespołu – Bożena Jaskowska
7. Umowy licencyjne w kontekście prawa autorskiego, PLR, re-use i reforma prawa autorskiego – Barbara Szczepańska
8. Wystąpienie sponsora
9. Koncert Chóru Akademickiego im. prof. Jana Szyrockiego

19.09 (piątek)

1. Sprawy formalne:
 - a. Zmiana w regulaminie KDBASP (uchwała)
 - b. Skrócenie kadencji Rady Wykonawczej (uchwała)
 - c. Powołanie protokolanta drugiego dnia obrad
2. Egzemplarz obowiązkowy – informacja o planowanych zmianach w ustawie – Krzysztof Nierzwicki
3. AFBN i GUS i AFB – analizy i sprawozdania z działalności bibliotek akademickich – Artur Jazdon, Marek Górski
4. Ankieta płacowa 2013 – omówienie wyników – Błażej Feret
5. Problemy zakupu licencjonowanych źródeł elektronicznych – Anna Grygorowicz
6. Udział oraz współpraca bibliotek akademickich z PBN – Anna Grygorowicz
7. Współpraca z Komisją Akredytacji SBP – Danuta Szewczyk-Kłós
8. Wyniki ankiety dot. bibliotekarzy dyplomowanych – Danuta Szewczyk-Kłós
9. Dyskusja, sprawy bieżące
10. Zaproszenie na zjazd w 2015 roku
11. Zamknięcie obrad

Obrady dorocznego Zjazdu Konferencji Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich (KDBASP) odbywały się w dniach 18–19 września 2014 r. w Bibliotece Głównej ZUT w Szczecinie przy ul. Ku Słońcu 140.

Dzień 1. – 18 września

W pierwszej części obrad przybyłych na zjazd dyrektorów polskich bibliotek akademickich, zaproszonych gości oraz JM Rektora ZUT powitała Anna Grzelak-Rozenberg – dyrektor goszczącej biblioteki. Podkreśliła, że jest to pierwsze tak duże wydarzenie w tej instytucji. Następnie głos zabrał Przewodniczący Rady Wykonawczej KDBASP Marek Górski, który przywitał uczestników oraz obecnych gości: Katarzynę Ślaską – wicedyrektora Biblioteki Narodowej, Joannę Pasztaleniec-Jarzyńską – wiceprzewodniczącą Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Barbarę Szczepańską z kancelarii prawnej Hogan Lovells, eksperta KDBASP, oraz innych gości zaproszonych przez ZUT. Słowa podziękowania skierował do sponsora – firmy Aleph reprezentowanej na konferencji przez Piotra Marcinkowskiego. Odczytał również list skierowany do uczestników zjazdu przez Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego prof. Lenę Kolarską-Bobińską.

W kolejnym punkcie programu przewodniczący M. Górski zaprezentował nowo powołanych dyrektorów bibliotek akademickich: dr Annę Wałek (Centrum Wiedzy i Informacji Naukowo-Technicznej we Wrocławiu), prof. Katarzynę Materską (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), mgr Romę Hajduk (Uniwersytet Medyczny w Poznaniu). Przewodniczący zgłosił kandydaturę Katarzyny Materskiej na protokolanta, kandydatura przyjęta została jednogłośnie.

Następnie głos zabrał JM Rektor Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie prof. dr hab. inż. Włodzimierz Kiernożycki. Podziękował zebranym za przyjęcie zaproszenia do biblioteki – najważniejszej instytucji każdej uczelni. Rektor przedstawił dzieje Biblioteki ZUT, jej przebudowy oraz starania o zapewnienie najlepszych warunków użytkownikom. Na zakończenie swojej wypowiedzi życzył wszystkim uczestnikom zjazdu, by wywieźli najlepsze wspomnienia z obrad w dobrych wnętrzach i dobrym towarzystwie.

W kolejnym punkcie obrad M. Górski przedstawił sprawozdanie Rady Wykonawczej KDBASP za okres od września 2013 r. do sierpnia 2014 r., którego pełny tekst został przed zjazdem przesłany na listę dyskusyjną Konferencji. Poinformował, że funkcję eksperta KDBASP w zakresie prawa autorskiego i innych zagadnień prawnych związanych z funkcjonowaniem bibliotek będzie nadal pełnić B. Szczepańska. Poinformował, że dyrektor E. Golec-Nycz zgodziła się na pozostawienie strony WWW na dotychczasowym serwerze UEK, a dyrektor Jolanta Stępniaak wyraziła zgodę na reprezentowanie RW w sytuacjach wymagających natychmiastowej obecności przedstawiciela RW w instytucjach zlokalizowanych w Warszawie. Wymienionym osobom przewodniczący RW podziękował za gotowość do współpracy.

Według stanu na wrzesień 2014 r. liczba członków Konferencji wynosiła 87 dyrektorów. W okresie od września 2013 r. do sierpnia 2014 r. funkcję dyrektora przestało pełnić 5 osób; złożono 5 nowych deklaracji.

W roku 2013–2014 swoją pracę kontynuowały 3 zespoły robocze: ds. standardów dla bibliotek naukowych, ds. elektronicznej statystyki StatEL oraz ds. opracowania e-książek. W ostatnim roku RW powołała kolejne trzy zespoły: ds. kontaktów z PBN, ds. umów licencyjnych, ds. opracowania stanowiska ws. zakupu oprogramowania do obsługi bibliotek na licencji krajowej. M. Górski podkreślił, że najważniejsze działania RW widoczne są w

pracy zespołów specjalistycznych. W planach jest także modyfikacja i uporządkowanie strony WWW KDBASP. Dyrektor Górski wyraził też wsparcie RW dla inicjatywy SBP dotyczącej organizowania konferencji IFLA w Polsce.

W zaproponowanej dyskusji nad sprawozdaniem nikt nie zabrał głosu. Wniosek o przyjęcie Sprawozdania z działalności Rady Wykonawczej przyjęto przy 1 głosie wstrzymującym się.

W punkcie „wystąpienia gości” głos zabrała J. Pasztaleniec-Jarzyńska – wiceprzewodnicząca SBP. Podziękowała przewodniczącemu oraz dyrekcji Biblioteki ZUT za zaproszenie. Zaakcentowała, że SBP to ponadresortowa organizacja, która skupia bibliotekarzy ze wszystkich bibliotek. Efektem jakości współpracy, także z KDBASP, będzie akredytacja profesjonalna – w celu podniesienia jakości kursów doskonalących bibliotekarzy. Poinformowała, że udało się zaprosić do współpracy znakomite grono osób i że pojawia się coraz więcej ofert dla bibliotekarzy naukowych, co – gdy znika stanowisko bibliotekarza dyplomowanego – jest bardzo ważne. Pani przewodnicząca życzyła Konferencji ciekawych, owocnych obrad, przywiozła także ze sobą zapowiedzi nowych publikacji Wydawnictwa SBP.

Danuta Szewczyk-Kłos (UO) zaapelowała o przejrzenie mandatów do głosowania i poprosiła o uzupełnienie danych wszystkich dyrektorów.

Kolejną prelegentką była K. Ślaska, która zaprezentowała (w postaci systemu działającego online) wyniki ponad 3,5-letniej pracy nad projektem *Academica* (academica.bn.org.pl). W cyfrowej wypożyczalni BN znalazło się 200 zeskanowanych czasopism z listy MNiSzW, naukowe publikacje niszowe, niskonakładowe (w sumie 397 515 publ. – stan na wrzesień 2014 r.). Zakomunikowała o poszukiwaniu możliwości prawnych dla cyfrowej wypożyczalni międzybibliotecznej i o obowiązujących procedurach (niemożliwa wielodostępność; użytkownik identyfikowany przez numer karty bibliotecznej, dostęp tylko w czytelni na terminalu, tylko na terminalach dedykowanych, bez możliwości wydruku, kopiowania). Wyraziła nadzieję, że *Academica* da wielu publikacjom nowe życie. Zapowiedziała na 24 lub 30 października konferencję inaugurującą projekt *Academica*.

W ramach pytań do prelegentki J. Stępniaak zapytała, czy będą podpisywane umowy. W twierdzącej odpowiedzi K. Ślaska wyjaśniła, że będą one zbliżone do tych w tradycyjnej postaci. System instalacyjny zostanie rozproszony z pendrive'a przekazanego bibliotece po podpisaniu umowy. *Academica* otwarta jest też dla bibliotek szkół prywatnych i publicznych. Jedynym kosztem jest posiadanie odpowiedniego terminala. Oferowany zasób nie uwzględnia kanonu z różnych dyscyplin – nie było zgodności co do jego wyboru. Możliwe będą sugestie; nie przewiduje się skanowania na życzenie.

W ramach plenarnej sesji tematycznej wysłuchano dwóch wystąpień:

1) *System „nowej generacji” w polskich bibliotekach akademickich* – prezentacja dr Bożeny Jaskowskiej. Autorka zaprezentowała szkic projektu – wprowadzenie do polskich bibliotek akademickich nowego systemu (drugiej generacji) działającego w chmurze, co pociąga za sobą rezygnację z zaplecza serwerowego, odchodzenie od modułów na rzecz procesów w bibliotekach.

W maju 2014 r. przedstawiciele RW uczestniczyli w seminarium *Alma Day*, gdzie podczas roboczego spotkania uczestniczących w konferencji dyrektorów zaproponowano

powołanie zespołu roboczego KDBASP, którego celem byłoby przygotowanie wstępnych warunków dla wspólnego systemu komputerowego, akceptowalnych przez polskie biblioteki warunków finansowania w przyszłości i ewentualnego przygotowania wniosku do ministerstwa. Byłby to jednolity system dla wszystkich bibliotek, dający niezależnie od wymagań serwerowych i sprzętowych, zapewniający zintegrowaną obsługę wszystkich zasobów bibliotecznych. Zagrożenia tej formy działania to: chmura, zapewnienie dostępu do danych, bezpieczeństwo danych, rodzaj i ciągłość finansowania, monopol jednego dostawcy, specyfika polskich uwarunkowań.

Swoje wystąpienie dr Jaskowska zakończyła pytaniami: Czy dyrektorzy byliby zainteresowani programem w ramach np. licencji krajowej? Czy KDBASP powinna ewentualnie działać/angażować się w ten projekt?

W trakcie krótkiej dyskusji zwrócono uwagę, że nie do przecenienia jest informacja o cenie, szansach finansowania długofalowego na poziomie ministerstwa, o liczności uczestników, która zwiększa pole negocjacyjne.

2) *Umowy licencyjne w kontekście prawa autorskiego, PLR, re-use i reforma prawa autorskiego* – Barbara Szczepańska. Prelegentka dokonała przeglądu działań w następujących zakresach:

– Forum Prawa Autorskiego 2013–2014, zorganizowane przez Ministerstwo Kultury – zmiana ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych; oczekiwanie na projekt zmiany. Obejmuje zagadnienia: dozwolony użytek publiczny, implementacja dyrektywy o dziełach osieroconych, digitalizacja dzieł out of commerce (są chronione prawem autorskim, ale nie są w obiegu komercyjnym), pośrednictwo organizacji zbiorowego zarządzania, Public Lending Right (tantiemy za wypożyczenia międzybiblioteczne).

– Ponowne wykorzystanie informacji sektora publicznego „re-use” – implementacja dyrektywy 2013/37/UE2013/37/UE. Ogólne założenia stanowią, że sektor publiczny obejmuje także: książki, czasopisma, metadane. Wyłączone są prawa przyznane osobom trzecim. Najważniejsze wyniki konferencji uzgodnieniowej (lipiec 2014): nowa regulacja – ustawa o ponownym wykorzystaniu informacji sektora publicznego; objęte obowiązkiem zostały biblioteki naukowe i akademickie; minimalne obciążenie dla bibliotek – podlega tylko to, co w chwili zapytania jest w formie cyfrowej – nie ma digitalizacji na życzenie; bezkosztowo dla użytkownika – tylko minimalne koszty związane z obsługą (by nie podlegać reżimom prawa administracyjnego); pieniądze na szkolenia.

– Umowy licencyjne – analiza ponad 20 umów lub ich fragmentów pokazała dysproporcję w prawach i obowiązkach (niezrozumiałe umowy, niejasność postanowień), wiele umów ogranicza dozwolony użytek. Analiza powinna służyć rekomendacjom – wewnętrznym lub np. ICM. Istotna jest większa świadomość po stronie dyrektorów bibliotek. Wyniki analizy Zespołu B. Szczepańska przesłała do uczestników KDBASP i zachęciła do zapoznania się z nimi.

W dyskusji: B. Feret dopytywał, co tak naprawdę znaczy „re-use” w odniesieniu do bibliotek (archiwów i muzeów). Czego dotyczy – czy tego, co jest już w naszych zasobach, tego, co zostało zdigitalizowane; do dowolnego wykorzystania (komercyjnego i niekomercyjnego)?

Kolejnym punktem programu było wystąpienie Piotra Marcinkowskiego i Zbigniewa Szarejki *Portal wiedzy przyszłości*. Autorzy zaprezentowali projekt realizowany w Bibliotece

Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, oparty na współpracy HAN-a i wyszukiwarki naukowej Primo, oferującej nową, „google’ową” filozofię wyszukiwania, a następnie możliwość zawężania otrzymanych rezultatów poprzez fasety (plus FRBR). Primo zastępuje tu tradycyjny OPAC biblioteczny.

Po tematycznej sesji plenarnej uczestnicy Konferencji zostali zaproszeni do wysłuchania koncertu w wykonaniu Chóru Akademickiego im prof. Jana Szyrockiego ZUT w Szczecinie. Występ tego znakomitego zespołu bardzo się spodobał i został przyjęty z dużym uznaniem.

Dzień 2. – 19 września

W punkcie „Sprawy formalne” przewodniczący RW KDBASP M. Górski przedstawił propozycje dwóch uchwał, uzasadniając konieczność ich przyjęcia oraz prosząc o ich przegłosowanie. W pierwszym głosowaniu uchwała nr 1/2014 Konferencji Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich z dnia 19 września 2014 r. w sprawie skrócenia kadencji Rady Wykonawczej została przyjęta jednogłośnie. W drugim głosowaniu uchwała nr 2/2014 Konferencji Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich z dnia 19 września 2014 r. w sprawie zmian w Regulaminie KDBASP również została przyjęta jednomyślnie.

Następnie powołano protokolantkę, Annę Wałek, której kandydaturę w głosowaniu przyjęli jednogłośnie wszyscy uprawnieni do głosowania.

W kolejnym punkcie Krzysztof Nierzwicki przedstawił tematykę egzemplarza obowiązkowego. Zreferował genezę problemu ograniczenia liczby egzemplarzy obowiązkowych. Przedstawiono również punkt widzenia bibliotek akademickich.

W trakcie dyskusji przedstawicielka PWN zadeklarowała, że wydawnictwo nadal będzie przekazywać bibliotekom egzemplarz obowiązkowy. Artur Jazdon podkreślił, że również biblioteki, które nie otrzymują egzemplarza obowiązkowego, korzystają na przekazywaniu im egzemplarzy przez biblioteki uprawnione.

W kolejnym wystąpieniu A. Jazdon przedstawił tematykę Analizy Funkcjonowania Bibliotek oraz omówił współpracę z GUS. W swoim wystąpieniu dr Jazdon argumentował zasadność prowadzenia tego typu badań nad funkcjonowaniem bibliotek, w tym bibliotek naukowych – częścią AFB jest Analiza Funkcjonowania Bibliotek Naukowych. Badania prowadzone w ramach AFB zostały wpisane w Strategię Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich na lata 2010–2021 jako cel szczegółowy. Prelegent omówił również m.in. wsparcie finansowe dla projektu w ramach dotacji Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego oraz grant na projekt „Obserwatorium Bibliotek”.

W dyskusji podjęto zarówno tematykę AFB (informowano o niedostępności formularza, analizowano problematykę poufności danych), jak również komentowano współpracę z GUS (J. Pasztaleniec-Jarzyńska).

Następnie B. Feret omówił wyniki ankiety płacowej za 2013 r. W ankiecie wzięło udział 55 bibliotek. 50 wypełnionych formularzy nadawało się do analizy. Respondenci odpowiedzieli na 15 pytań dotyczących m.in. wysokości i składników wynagrodzeń.

We wnioskach i uwagach podczas dyskusji poruszano m.in. problematykę zmiennych elementów płacy, a także regulacji płac w 2013 i 2014 r.

W kolejnym swoim wystąpieniu B. Feret zajął się problemami zakupu licencjonowanych źródeł elektronicznych. Poruszono w szczególności sprawę budżetu Wirtualnej Biblioteki Nauki – 50-procentowego dofinansowania licencji kontynuowanych, a także temat działalności zespołu ds. infrastruktury informatycznej, który opracowuje wnioski, oraz sprawę braku polityki WBN. Pojawiła się propozycja powołania zespołu w ramach Konferencji Dyrektorów.

W trakcie dyskusji J. Stępniaak zaproponowała próbę przeanalizowania kupowanych źródeł elektronicznych, natomiast Anna Grygorowicz odniosła się do polityki ICM w zakresie tworzenia zasobów WBN. K. Nierzwicki zaproponował podjęcie próby lobbowania w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Po krótkiej przerwie w obradach A. Grygorowicz omówiła *Udział oraz współpracę bibliotek akademickich z PBN* w ramach działalności zespołu KDBASP. W swoim wystąpieniu zreferowała spotkanie z twórcami PBN, przedstawiła m.in. sprawozdanie z działalności zespołu oraz współpracy z reprezentantami twórców PBN. Wśród omawianych problemów znalazły się m.in. kwestie dotyczące budowy rekordu, rozbieżności typów dokumentów wyróżnionych w PBN w stosunku do typologii stosowanej w systemach lokalnych. Zespół przygotował zalecenia i uwagi, które niestety nie zostały wdrożone przez twórców PBN. Stan obecny projektu określany jest jako „projekt w zawieszeniu”. Ponieważ na początku 2014 r. skończyło się finansowanie projektu, a ICM nie ma środków własnych na jego dalszą realizację, nie są wprowadzane żadne modyfikacje. Na tym etapie nie wiadomo również, kto będzie operatorem PBN.

W kolejnym wystąpieniu D. Szewczyk-Kłós omówiła wyniki ankiety dotyczącej bibliotekarzy dyplomowanych. Z danych otrzymanych w wyniku analizy ankiety wynika, iż 14 bibliotek zakończyło procedurę wprowadzania zmian na poziomie uczelni. Większość uczelni jest obecnie w trakcie wprowadzania odpowiednich zmian i przepisów wewnętrznych.

W trakcie dyskusji podejmowano m.in. problem rozbieżności interpretacji tzw. ustawy deregulacyjnej oraz zaleceń KRASP i KDBASP w różnych uczelniach. Według poczynionych ustaleń kilka osób zostało już zatrudnionych na nowych warunkach. Dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu Grażyna Piotrowicz poruszyła problem dotyczący interpretacji prawnej procedury zatrudniania na stanowisku bibliotekarzy dyplomowanych. Uniwersytet Wrocławski w wyniku braku zgody prawników nie wprowadził zmian.

Następnie D. Szewczyk-Kłós przedstawiła temat: *Współpraca z Komisją Akredytacyjną SBP*. Dotąd procedurze akredytacji SBP poddało się 6 instytucji. Rejestr akredytowanych usług znajduje się na stronie SBP.

W dyskusji zasygnalizowano, iż konsekwencją deregulacji jest brak szczegółowych wytycznych odnośnie do jakości kształcenia.

Konferencja Dyrektorów przyjęła rekomendację dotyczącą akredytowania własnych usług szkoleniowych oraz wyboru z oferty szkoleń w pierwszej kolejności tych akredytowanych przez SBP w brzmieniu: „Rada Wykonawcza KDBASP rekomenduje członkom KDBASP oraz całemu środowisku bibliotek szkół wyższych korzystanie w procesie edukacji bibliotekarzy z oferty kursów akredytowanych przez SBP. Jednocześnie zalecamy dyrektorom bibliotek informowanie organizatorów kursów o funkcjonującej procedurze akredytacji SBP i o możliwości występowania o uzyskanie certyfikatu”.

W głosowaniu nad przyjęciem rekomendacji wzięli udział wszyscy obecni, uprawnieni do głosowania. Rekomendacja została przyjęta większością głosów, nikt nie głosował przeciw, 3 osoby wstrzymały się od głosu.

Przewodniczący Rady Wykonawczej zaprosił do zgłaszania i omówienia spraw bieżących.

1. Dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie Jolanta Talbierska zaprosiła uczestników zjazdu na doroczne robocze spotkanie dyrektorów oraz bibliotekarzy systemowych współtworzących NUKAT 5 grudnia 2014 r. w Warszawie.

2. B. Feret skomentował politykę Open Access wydawnictwa Taylor and Francis.

3. A. Wałek poinformowała o planach wdrożenia otwartego mandatu na Politechnice Wrocławskiej.

4. P. Marcinkowski zaprosił członków KDBASP na konferencję PolAleph.

W ramach podsumowania obrad przewodniczący M. Górski podziękował organizatorom za przygotowanie zjazdu oraz zaprosił na kolejny zjazd, który odbędzie się we wrześniu 2015 r. na Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach. Przewodniczący podziękował również uczestnikom, gościom, Radzie Wykonawczej oraz sponsorom.

Protokołowały:

Katarzyna Materska, Anna Wałek